

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

IT&Telekomföretagens synpunkter på regeringens promemoria Billigare utbyggnad av bredbandsnät (N2015/2228/ITP)

IT&Telekomföretagen tackar för möjligheten att yttra sig över regeringens promemoria Billigare utbyggnad av bredbandsnät och vill med anledning härav framföra följande.

Bra bredband till alla?

Att säkra en väl utbyggd digital infrastruktur är en angelägen och central fråga för Sverige och en förutsättning för god tillväxt, ett fungerande och innovativt näringsliv, fortsatt välfärd och jämlik medborgerlig delaktighet i samhället.

I takt med att samhället digitaliseras och samhällsinformation- och tjänster endast finns att tillgå digitalt blir konsekvenserna av att sakna tillgång till en bra digital uppkoppling allt allvarigare och risken för utanförskap större. Också kraven på kapacitet i näten ökar i snabb takt vilket gör det än mer angeläget att få en framtidssäker digital infrastruktur på plats i alla delar av landet.

Sverige har idag en framstående position i Europa när det kommer till tillgång till digital infrastruktur med höga hastigheter. Delvis tack vare att det på den svenska marknaden finns ett flertal infrastrukturella konkurrenter med stark vilja att investera i utbyggnad. Men för att behålla Sveriges idag starka position krävs åtgärder för att långsiktigt tillgodose de ökande kraven och minska risken för klyftor mellan de som har och de som saknar tillgång till bra bredband.

En viktig utgångspunkt i regeringens IT-politik är att bredbandsutbyggnaden ska vara marknadsdriven. Det vill säga att marknads aktörer, både privata och kommunala, står för huvuddelen av investeringarna i den digitala infrastrukturen medan offentliga stödinsatser specifikt riktas till de områden där kommersiella investeringsincitament saknas.

Idag investerar marknads aktörer upp emot 10 miljarder kr årligen i digital infrastruktur. Men för att utbyggnaden av digital infrastruktur ska kunna genomföras i alla delar av landet krävs att Sveriges kommuner tar fram kommunala bredbandsstrategier och främjar effektiv konkurrens. När det gäller tillgång till markavtal, översiktsplaner, alternativa förläggningsmetoder, likabehandling och likvärdig och rimlig ersättning till kommunerna för

återställning har dock inte alla kommuner anpassat sina rutiner, regelverk och kostnader i takt med utvecklingen. De sammantagna kostnaderna för att bygga infrastruktur i respektive kommun har av naturliga skäl stor betydelse för marknadsaktörernas möjligheter att bygga bredbandsnät till alla delar av Sverige; ju bättre förutsättningar och villkor för att bygga ut bredbandsnäten som ges, desto längre kommer investeringarna räcka. Kommunerna har också en viktig roll som fiberinfrastrukturägare att främja utbyggnaden av bredbandsnät.

Att minska kostnaderna för att anlägga infrastrukturen är en mycket viktig del i att skapa bättre förutsättningar marknadens aktörer. Det övergripande syftet med EU-direktivet¹ är att sänka kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsbredband, och IT&Telekomföretagen välkomnar därför lagförslaget om billigare utbyggnad av bredbandsnät. Regeringen har på senare tid lyft fram lagförslaget som en av de enskilt viktigaste åtgärderna för att nå bredbandsmålen. Med hänsyn till detta bör det ligga i regeringens intresse att göra de nya reglerna så verkningsfulla som möjligt för att stimulera den fortsatta bredbandsutbyggnaden. Ett sätt är att i så stor utsträckning som möjligt begränsa möjligheterna till undantag och att på annat sätt frångå bestämmelserna.

Det är tveksamt om förslaget i sin nuvarande utformning kommer att bidra till billigare utbyggnad under de närmsta åren, eller ha någon positiv effekt på utbyggnaden fram till år 2020. Risken är snarare att förslaget till följd av ökad administrativ börda och tandlösa skyldigheter motverkar den fortsatta utbyggnaden och därmed digitaliseringen av Sverige.

Samtidigt kvarstår det faktum att det kommer finnas områden där det är olönsamt för privata aktörer att investera i infrastrukturen. Här har det offentliga ett viktigt ansvar att, i dialog med marknadens aktörer, se till att ingen lämnas utanför. För att uppnå det riksdagsbundna målet om att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av digitala samhällstjänster och -service via bredband krävs ett tydligt ansvarstagande från regeringens håll för de av Sveriges hushåll och företag som befinner sig i områden dit marknadskrafterna inte når. Eftersom det är där vi ser att de största utmaningarna för att alla i Sverige ska få tillgång till bra bredband finns ser vi behov av ytterligare åtgärder från regeringens sida för att minimera den digitala klyftan.

Tydliga regler krävs för stabila investeringar

Den nya lagstiftningen berör många olika typer av verksamheter, vid sidan av bredbandsutbyggare. Verksamheter med helt andra syften och målsättningar än att uppnå en väl utbyggd digital infrastruktur. IT&Telekomföretagen anser att det är positivt att även andra aktörer bidrar till att denna samhällsviktiga infrastruktur kommer på plats på ett kostnadseffektivare sätt. Att den digitala infrastrukturen byggs ut kommer hela samhället till gagn och då är det viktigt att

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation

även andra verksamheter bidrar. Men att dessa verksamheter har andra syften och målsättningar än bredbandsutbyggarna medför stor risk för tvister emellan olika aktörer. För att uppnå EU-direktivets syfte och i möjligaste mån undvika tvister är det därför viktigt att den nya lagstiftningen är tydlig. IT&Telekomföretagen anser att regeringens förslag i vissa delar saknar den tydlighet som krävs.

Exempelvis är det i förslaget otydligt när tillträde får nekas, när och hur information om nya bygg- och anläggningsprojekt ska publiceras, hur kostnader för samordning av bygg- och anläggningsprojekt ska fördelas samt vilken verksamhet som ryms inom begreppet *helt eller delvis finansierade med offentliga medel*.

Också regeringen verkar vara medveten om otydligheterna i förslaget, eftersom hela 20-25 MSEK/år föreslås avsättas för tvistlösning under de första åren efter den nya lagens införande. Kostnader som föreslås finansieras genom avgifter från bredbandsutbyggarna – det vill säga ökade kostnader för marknadens aktörer.

IT&Telekomföretagen är positiva till att Post- och telestyrelsen (PTS) föreslås få ansvaret för tvistlösningen eftersom myndigheten med sin erfarenhet och kompetens på området förmodligen kan genomföra arbetet på ett relativt effektivt sätt. Det belopp som tvistlösningen uppskattas kosta skulle dock för PTS innebära upp emot 20 heltidsanställda personer som skulle arbeta endast med tvistlösning som härrör ur denna lagstiftning. Det är inte rimligt att en lag som syftar till att göra utbyggnaden kostnadseffektivare ger upphov till en administrativ koloss som ska finansieras av de som förväntas investera i infrastrukturen. Förutom kostnaderna för tvistlösningsfunktionen tillkommer också betydande kostnader för de tvistande parterna och för domstolarna.

I tillägg till kostnadsproblematiken riskerar det att ta många år att etablera en praxis för hur lagen ska tillämpas. Mot bakgrund av rådande debatt om regulatorisk osäkerhet och hur det påverkar marknadens investeringsvilja negativt är det förvånande att regeringen presenterar ett så otydligt lagförslag. För att inte hämma investeringar i digital infrastruktur anser IT&Telekomföretagen att det är angeläget att regeringen presenterar ett rättssäkert förslag för riksdagen, där nuvarande otydligheter är utredda.

En situation där vi har ineffektiva regler i kombination med höga administrativa kostnader för marknadens aktörer skulle vara mycket olycklig och ha en hämmande effekt på den intensiva utbyggnad av digital infrastruktur som just nu pågår i Sverige.

Ersättning vid samförläggning

Vad IT&Telekomföretagen erfar så är utgångspunkten i EU-direktivet att den som samordnar bygg- och anläggningsprojekt ska få täckning för sina merkostnader. Detta regleras dock inte i förslaget. När offentliga nätinnehavare, som schaktar

för t.ex. vatten, el eller fjärrvärme, idag samarbetar med bredbandsutbyggare tvingas de offentliga nätinnehavarna vanligtvis att ta ut halva schaktkostnaden i ersättning trots att bredbandsinfrastruktur kräver mindre omfattande schaktarbeten. Detta gör att kostnaden för en bredbandsutbyggare att samarbeta blir mycket större än för att schakta separat, vilket får till effekt att samförläggning och samordningsvinster uteblir. För att uppnå det EU-direktivet syftar till anser IT&Telekomföretagen att den nya lagstiftningen bör ge nätinnehavare som inte är bredbandsutbyggare stöd för att begära ersättning för merkostnader som samförläggningen med bredbandsinfrastrukturen medför, vilket oftast är avsevärt mindre än halva schaktkostnaden.

Information och öppenhet

IT&Telekomföretagen stödjer förslaget att använda Ledningskollen som tjänst för informationspunkten. Det är dock viktigt att det nya regelverket, för att inte bli för administrativt betungade för nätinnehavarna, inte innehåller en skyldighet att inkomma med uppgifter till den centrala informationspunkten som är mer detaljerade eller omfattande än den information som Ledningskollen innehåller idag.

Avslutningsvis vill IT&Telekomföretagen betona att det är en förutsättning för digitaliseringen av Sverige att en framtidssäker digitala infrastruktur byggs ut i alla delar av landet. Det är därför viktigt att Lagen om billigare utbyggnad av bredbandsnät blir ett tydligt regelverk som inte hämmar investeringar, utan snarare bidrar till att de planerade investeringarna räcker längre.

IT&Telekomföretagen finns givetvis tillgängliga för ytterligare dialog om frågor kring detta yttrande uppstår.

Med vänlig hälsning
IT&Telekomföretagen inom Almega

Kajsa Frisell
Näringspolitisk expert

Ellinor Bjennbacke
Näringspolitisk chef